

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 15 fevral 2025-ci il №12 (2921) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

İkinci Qarabağ müharibəsi və sonradan antiterror əməliyyatı hərbi qulluqçularımızın yüksək peşəkarlığını nümayiş etdirdi

Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Hasan Şeyx Mahmud fevralın 11-də Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfərə gəlib.

Hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda ali qonağın şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Somali Prezidentini hava limanında Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Azərbaycan Respublikasında rəsmi səfərdə olan Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Hasan Şeyx Mahmudun fevralın 12-də rəsmi qarşılanma mərasimi olub.

Hər iki ölkənin Dövlət bayraqlarının dalğalandığı meydana Somali Prezidentinin şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Somali Prezidenti Hasan Şeyx Mahmudu qarşılayıb.

Fəxri qarovul dəstəsinin rəisi Somali Prezidentinə raport verib.

Somali Federativ Respublikasının və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnləri səsləndirilib.

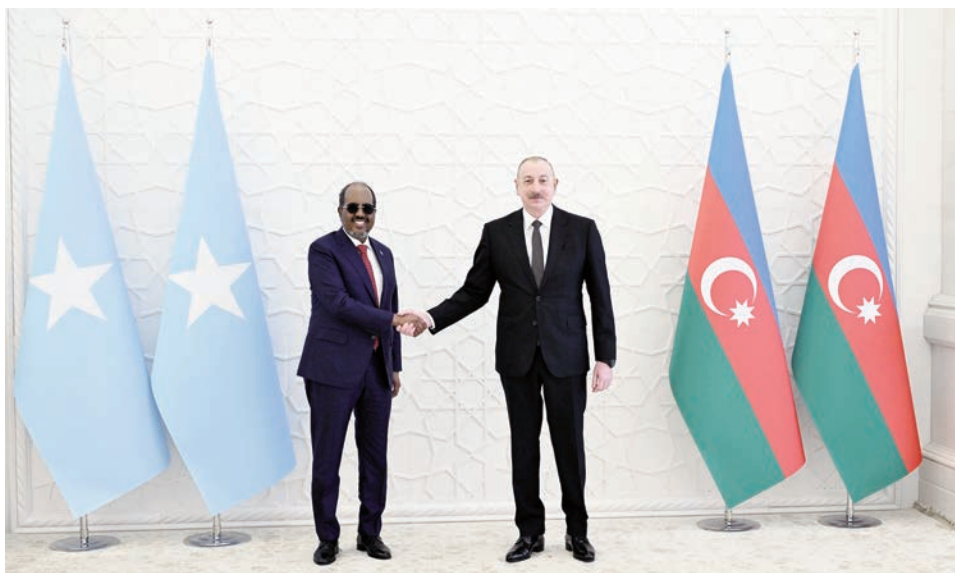
Fəxri qarovul dəstəsi hərbi marşın sədaları altında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Somali Prezidenti Hasan Şeyx Mahmudun qarşısından keçib.

Dövlət başçıları rəsmi foto çəkdiriblər.

Fevralın 12-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Hasan Şeyx Mahmud ilə təkbətek görüşü olub.

Fevralın 12-də Azərbaycan Respublikası ilə Somali Federativ Respublikası arasında imzalanmış sənədlərin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Somali Prezidenti Hasan Şeyx Mahmudun iştirakı ilə mübadiləsi mərasimi olub.

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə Somali Federativ Respublikasının Prezidentinin Ofisi arasında dövlət xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində

Fevralın 12-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Hasan Şeyx Mahmud mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycan Prezidenti bəyanatla çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin bəyanatı

- Hörmətli cənab Prezident.

Hörmətli qonaqlar.

Xanımlar və cənablar.

Cənab Prezident, Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Dəvətimi qəbul edərək ölkəmizə rəsmi səfər etdiyinizdən olduqca məmnunam. Bu, tarixi səfərdir və ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin tarixində ilkdir. Əminəm ki, səfər ölkələrimiz arasında sıx dostluq münasibətlərində yeni səhifə açacaq. Bu gün Prezidentlə görüşümüz zamanı biz qarşılıqlı maraq doğuran kifayət qədər böyük sayda məsələləri artıq müzakirə etdik. Bu gün müzakirələrimizi nümayəndə heyəti üzvlərinin iştirakı ilə davam etdirəcəyik.

Bu gün imzalanmış sənədlər ikitərəfli əlaqələrimizi çox sahələrdə inkişaf etdirməkdə qarşılıqlı iradəmizi aydın şəkildə nümayiş etdirir. Əminəm ki, hazırda Bakıda imzalanmış bütün razılaşmalar həyata keçiriləcək və münasibətlərimizi daha yüksək səviyyəyə qaldıracaq.

Biz regionlarımızda geosiyasi vəziyyəti, ölkələrimizin üzləşdiyi çağırışları

geniş şəkildə müzakirə etdik, ölkələrimizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə qarşılıqlı dəstəyimizi, eləcə də terrorçuluğa və ekstremizmə qarşı mübarizədə ortaq mövqeyimizi bir daha vurğuladıq. Əlbəttə, hər bir ölkə üçün siyasi sabitlik inkişafı təmin edən ilkin şərt-dir. Mən 1990-cı illərdən və bu əsrin əvvəlindən tutmuş beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərimizin erməni işğalından azad edilməsinə qədər Azərbaycanın üzləşdiyi ağır dövr barədə cənab Prezidentə məlumat verdim.

Mən, həmçinin Azərbaycana sərmayələrin cəlb edilməsində və müsbət işgüzar mühitin yaradılmasında töhrəmimi bölüşdüm. Müzakirə etdiyimiz və edəcəyimiz sahələr sırasında, düşünürəm ki, ən vaciblərindən biri təhsil sahəsidir. Bu gün həmin sahədə artıq ilkin nailiyyətlərimiz var. Somalidən bir sıra tələbə Azərbaycanda Heydər Əliyev adına təqaüd əsasında təhsil alır. Bu gün imzalanmış sənəd onların sayını artırmaq imkanını yaradacaq. İlkin mərhələdə on tələbə, sonra isə onların sayı daha çox ola bilər. Bir sözlə, onların universitetlərimizdə müasir təhsil proqramlarına çıxış əldə etmək imkanı olacaq və belə fərsət Somalının iqtisadi inkişafına fayda verəcək.

Biz, həmçinin Somalidə sərmayə imkanlarını müzakirə etdik. Bildiyiniz kimi, cənab Prezidentin səfərindən əvvəl Azərbaycanın böyük nümayəndə heyəti bir həftə öncə Somaliyə səfər etmiş, əsasən, səfərin hazırlanması və eyni zamanda, gələcəkdə güclü iqtisadi, siyasi və mədəni əlaqələrin qurulması üzərində çalışmışdır. Düşünürəm ki, həmin proses davam etməlidir. Düşünürəm ki, Prezidentin rəsmi səfəri nəticəsində biz digər heyəti konkret hədəf və məqsədlərlə sərmayə sahələrini müəyyən etmək, eləcə də Azərbaycanın sərmayələri qəbul oluna biləcək və faydalı olacaq konkret layihələri qeyd etmək üçün Somaliyə ezam etməliyik. Məsələn, bu sahələr infrastruktur, liman qurğuları və kənd təsərrüfatı ola bilər. Cənab Prezident kənd təsərrüfatında böyük potensialın olduğu barədə mənə məlumat verdi. Mən, həmçinin Azərbaycanda özünü təmin edən kənd təsərrüfatının yaradılması ilə əlaqədar hədəflərimiz barədə məlumat verdim. Bir sözlə, hesab edirəm ki, biz bu sahədə kifayət qədər nəzərəçarpan əməkdaşlıq qura bilərik.

(Ardı 2-ci səhifədə)

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 26-cı bəndini rəhbər tutaraq, "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.3-cü və 40.1-ci maddələrinə əsasən və Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrini şəxsi heyətlə kompleksləşdirmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. 2007-ci ildə doğulmuş və çağırış gününədək (həmin gün də daxil olmaqla) 18 yaşı tamam olmuş, habelə 1995-2006-cı illərdə doğulmuş, yaşı 30-dək olan, Azərbaycan Respublika-

Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2025-ci il aprel 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

sının Silahlı Qüvvələrində müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan möhlət hüququ olmayan və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilməmiş Azərbaycan Respub-

likası vətəndaşları 2025-ci il aprel 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılsınlar.

2. "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 38.1.1-ci maddəsində nə-

zərdə tutulmuş xidmət müddətini keçmiş müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları 2025-ci il aprel 1-dən 30-dək ehtiyata buraxılsınlar.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamın icrası üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirləri görsün.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 14 fevral 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

İkinci Qarabağ müharibəsi və sonradan antiterror əməliyyatı hərbi qulluqçularımızın yüksək peşəkarlığını nümayiş etdirdi

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Müdafiə əməkdaşlığımızın mühüm sahələrindən biridir. Bu gün sənəd imzalandı və sabah cənab Prezident Azərbaycanın müdafiə imkanlarının, o cümlədən müdafiə sənayesinin bəzi elementləri ilə tanış olacaq. Hazırda nümayəndə heyətlərinin görüşü zamanı biz bu imkanları birmənalı şəkildə müzakirə edəcəyik. Azərbaycan müdafiə avadanlığının əksər hissəsini istehsal edərək, güclü müdafiə sənayesi potensialını yaradıb. Həmin avadanlıq həm bizə lazımdır, həm də müasir müdafiə avadanlığına malik olan 10-a yaxın ölkənin mühüm ixracatçısına çevrilmək imkanındır. Burada təlimlər də var, çünki İkinci Qarabağ müharibəsi və sonradan antiterror əməliyyatı hərbi qulluqçularımızın yüksək peşəkarlığını nümayiş etdirdi. Onlar altı və ya yeddi müdafiə xəttinə, müxtəlif müdafiə istehkam infrastrukturuna baxmayaraq, təxminən otuz il işğal altında olan ərazimizi çox mürəkkəb coğrafi relyef şəraitində azad edərək, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini qısa müddət ərzində tam bərpa edə bildilər. Beləliklə, sabah, həmçinin xüsusi təyinatlılarımız cənab Prezidentə təqdim olunacaq. Bir sözlə, düşünürəm ki, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq, təlimlər və potensial qayda-

ki Azərbaycanda ASAN xidmətlərin bəyənilmə reytingi 100 faizə yaxındır. Bu, həqiqətən göstərir ki, həmin xidmət insanların həyatını daha da asanlaşdırır. Bilirəm ki, Prezidentin proqramında həmin xidmət mərkəzlərindən birinə səfər var və əgər siz qərar qəbul etsəniz, bəyənəniz, biz sizin ölkədə oxşar sistemi qura bilərik.

Təbii ki, tərəfdaşlığımızın

xində ilk dəfə Azərbaycana səfər etmək, Azərbaycana səfər edən ilk Somali Prezidenti olmaq mənim üçün, həqiqətən də, böyük şərəfdir.

Qardaş Azərbaycanın paytaxtı Bakıda olmaqdan, hörmətli qardaşım və dostum Prezident İlham Əliyevlə səmərəli müzakirələr aparmaqdan böyük şərəf və qürur hissi duyuram. Səmimi qəbula və qonaqpərvərliyə görə Zati-alinizə minnətdarlığımı bildirirəm. Mənim və nümayəndə heyətimin fikrincə, bugünkü görüşümüz çox məhsuldar keçib və bu, Somali-Azərbaycan münasibətlərində yeni eranın başlanğıcı deməkdir.

Bu səfər, sadəcə, diplomatik əməkdaşlıq deyil. Bu, həqiqətən, iki qardaş ölkəmiz arasında tərəfdaşlıq üzrə səmərəli və strateji müttəfiqliyin başlanğıcı deməkdir. Somali və Azərbaycanın inkişaf, təhlükəsizlik və tərəqqi ilə bağlı baxışları

mühüm sahəsi beynəlxalq təsəvvürlərdə qarşılıqlı dəstəkdir. Bilirəm ki, xarici işlər nazirlərimiz çox tədbirlərdə görüşərək həmin məsələləri müzakirə ediblər. Biz BMT, İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı və digər beynəlxalq qurumlarda bir-birimizə dəstəyi birmənalı olaraq davam etdirəcəyik. Çünki hər iki ölkə üçün

üst-üstə düşür. Bu gün biz əsasən tərəflər arasında daha sıx əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinə sadıqlığımızı bildirdik. Mən, həmçinin Azərbaycan xalqını öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qoruduğuna görə təqdir etmək istədim.

Son üç onillikdə bir çox oxşarlıqlarımız mövcuddur. Xüsusilə 1990-cı illərdə Azərbaycan müəyyən çətinliklərlə üzləşəndə, Somali də belə çətinliklərlə üzləşib. Xoşbəxtlikdən, Əlhəmdülillah, Azərbaycan xalqı dünyanın bu hissəsində sabit və firavan bir ölkə kimi qalib gəlməyə müvəffəq olub.

Biz Azərbaycanın qazandığı təcrübəni bölüşmək istərdik və Sizin praktik təcrübənizi öyrənməyə hazırıq. Cənab Prezident, qeyd etdiyiniz bütün əməkdaşlıq sahələri hər ikimiz və xüsusilə də Somali üçün çox faydalıdır. Somali çətin dövrdən çox parlaq gələcəyə keçid edən ölkədir. Somali zəngin resursları və böyük potensialı olan ölkədir. Lakin şərait inkişaf etməyə imkan verməyib. Azərbaycan kimi yaxşı tərəfdaşlarla ölkəmizin potensialı üzə çıxacaq və o, proqnozlaşdırılabilən olacaq. Azərbaycandan öyrənə biləcəyimiz digər əsas sahələr proqnozlaşdırılabilən siyasət və proqnozlaşdırılabilən inkişaf siyasətidir.

Bu gün imzaladığımız sazişlər Azərbaycanın təcrübəsindən istifadə etmək üçün strukturlu çərçivə rolunu oynayır, həmçinin ölkəmiz və xalqlarımız üçün yeni imkanlar açır. Bu müqavilələrdən başqa, bi-

zim bugünkü əməkdaşlığımız ölkələrimiz arasında möhkəm iqtisadi və diplomatik münasibətlərin əsasını qoyur. Somali Azərbaycanın enerji, infrastruktur, təhlükəsizlik və təhsil sahələrində liderliyini yüksək qiymətləndirir. Azərbaycanla bilik mübadiləsi və investisiya tərəfdaşlığı böyük fayda əldə edə biləcəyimiz sahələrdir.

Eynilə, Azərbaycan Somaliyə Afrikanın inkişaf edən bazarlarına, xüsusilə də ticarət və logistika sahələrində qapı kimi baxa bilər. Somalının Hind okeanında və Qırmızı dənizdə strateji olaraq yerləşməsi ölkələrimiz üçün iqtisadi faydaların paylaşılması və araşdırıla biləcəyi qiymətli strateji ərazidir.

Cənab Prezident, bu gün, sadəcə, başlanğıcdır. Somali və Azərbaycan təkcə iqtisadi artım və təhlükəsizlik üçün baxış bölüşür. Biz xalqlarımız üçün daha yaxşı gələcək yaratmaq naminə möhkəmlik, qətiyyət və ambisiya ruhunu bölüşürük.

Zati-aliləri cənab Prezident, mən nümayəndə heyətlərinin səfərləri, ticarət mübadiləsi yolu ilə əlaqələrimizin daha da möhkəmlənməsini arzu edirəm. Somalının texniki heyətləri Azərbaycana səfər etməyə və Azərbaycan hökumətinə,

Ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Hasan Şeyx Mahmud fevralın 12-də Fəxri xiyabanda xalqımızın Ümummilli Lideri, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad edib, məzarı önünə əkilil qoyub.

Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzərinə tər çiçəklər düzülüb.

Həmçinin tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin xatirələri yad edilib, məzarları üstünə gül dəstələri qoyulub.

Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Hasan Şeyx Mahmud fevralın 12-də Bakıda Zəfər parkını ziyarət edib.

Burada ali qonağın şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Somali Prezidenti parkdakı Zəfər abidəsinin önünə əkilil qoyub.

Sonra ali qonağa Azərbaycan xalqının Vətən müharibəsində göstərdiyi misilsiz qəhrəmanlığın və qazandığı möhtəşəm tarixi Zəfərin yaddaşlarda yaşadılması, şəhidlərimizin

da müdafiə avadanlığının birgə istehsalı, Azərbaycandan Somaliyə onun təchizatı əməkdaşlığımızın mühüm sahələrindən biri olmalıdır.

Mən, həmçinin dövlət xidmətləri sahəsində işbirliyinin əhəmiyyətini vurğulamaq istədim. Əslində, bu gün imzalanmış razılaşmalardan biri həmin sahəni əhatə edir. Azərbaycanda artıq uğurla işləyən sistem - ASAN dövlət xidmətləri sistemi bir çox beynəlxalq müqafatlara layiq görülüb. Ön mühüm müqafat isə Azərbaycan xalqının verdiyi qiymətdir. Çün-

arxalanacağımız tərəfdaşlara və dostlara malik olmaq çox vacibdir.

Cənab Prezident, Azərbaycana bir daha xoş gəlmisiniz və mən sizə xoş səfər arzu edirəm.

Sonra Somali Prezidenti bəyənətilə çıxış edib.

Prezident Hasan Şeyx Mahmudun bəyənətili

- Cənab Prezident, çox sağ olun. Münasibətlərimizin tari-

Azərbaycanın özəl sektoruna Somalidə mövcud olan və yeni yaranan imkanları təqdim etməyə hazırıq.

Cənab Prezident, bir daha Sizə minnətdarlığımı bildirirəm və Azərbaycan hökumətinə göstərdiyi səmimi qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığımı bildirir, xalqlarımız arasında daha möhkəm, əmin gələcəyin olmasını arzulayıram.

İnşallah, Sizi müəyyən bir vaxtda Somalidə qarşılamağa ümid edirik.

Çox sağ olun, cənab Prezident.

əziz xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə yaradılmış Zəfər parkı barədə ətraflı məlumat verilib. Bildirilib ki, ərazisi 10 hektara yaxın olan parkın girişində 44 günlük Vətən müharibəsinin rəmzi kimi hündürü 44 metr, eni 22 metr, sütunlarının sayı 44 olan Zəfər tağı inşa edilib.

Xatırladaq ki, 2024-cü il noyabrın 8-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə parkın açılışı olub.

AZƏRTAC-in materialları əsasında

Prezident İlham Əliyev Davosda Çinin CGTN telekanalına müsahibə verib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 20-də Davosda Çinin CGTN (China Global Television Network) telekanalına müsahibə verib.

Dövlətimizin başçısının müsahibəsi fevralın 11-də bu televiziya kanalında yayımlanıb.

AZƏRTAC həmin müsahibənin geniş variantını təqdim edir.

Aparıcı: Cənab Prezident, Sizinlə yenidən Davosda görüşmək böyük şərəfdir.

Prezident İlham Əliyev: Sizi görməyə çox şadam. Mən əvvəlki görüşümüzü xatırlayıram. Sizin auditoriya ilə söhbət etmək imkanına görə sizə təşəkkür edirəm.

Aparıcı: Siz sağ olun, Cənab Prezident. Çoxqütblü dünyada biz öz arzularımızı və planlarımızı necə görürük? Əminəm ki, daimi dəyişikliklər baş verir, ancaq təməl aspektlər də var. Siz bu məsələləri necə görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Ölkəmiz üçün son illər ən mühüm nailiyyəti ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası oldu. Biz bunu beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanaraq, BMT Nizamnaməsinə və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə uyğun olaraq həyata keçirdik. Demək olar ki, 30 il ərzində bu, bizim milli ideyamız idi və biz hədəfimizə nail olmaq, ədalətli bərpə etmək üçün bütün səylərimizi səfərbər etdik. Əfsuslar olsun ki, beynəlxalq hüququn normaları işləmədi və beynəlxalq təşkilatlar yardımçı olmadılar. Çünki çoxsaylı beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilmiş qətnamələr, sadəcə, kağız üzərində qalmışdı. Biz bunu özümüz həll etməli, ədalətli özümüz bərpə etməli olduq. Bu, bir daha onu nümayiş etdirir ki, indi dünyanın həqiqətən də beynəlxalq öhdəliklərə tam hörmət edilməsinə ehtiyacı var.

Aparıcı: Aydındır. Cənab Prezident, Sizcə çoxqütblü dünyada Azərbaycanın yeri haradadır?

Prezident İlham Əliyev: Biz ən başdan, müstəqilliyimiz bərpa ediləndən bəri olduğumuz yerdəyik. Biz güclü iqtisadiyyat, yeri gəlmişkən, özünü təmin edən iqtisadiyyat qurduq. Ümumi daxili məhsula (ÜDM) nisbətə xarici borcun səviyyəsi çox aşağıdır, cəmi 6,9 faizdir. Buna əsaslanaraq biz regionda bağlamlar yaradan genişmiqyaslı layihələr həyata keçirmişik və aid olduğumuz Cənubi Qafqaz və Xəzər regionunda etibarlı mövqə tutmuşuq. Əlbəttə ki, milli maraqlarımızı, həyat tərzimizi və müstəqil siyasətimizi qəti şəkildə müdafiə etmişik və çoxlu uğur qazanmışıq. Mən deyərdim ki, dünya xəritəsində nisbətən yeni olan Azərbaycanın öz milli maraqlarını müdafiə edən və bütün dünyada yaxşı əlaqələr quran ölkə kimi nümunəsi onu göstərir ki, cəmiyyətdə sabitlik, birlik varsa, siz öz maraqlarınızı müdafiə edə bilərsiniz.

Aparıcı: Cənab Prezident, Azərbaycanın həddüdlərindən kənara baxdıqda ölkənizi çox proaktiv beynəlxalq oyunçu kimi görmək mümkündür. Məsələn, siz Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmaq istəyirsiniz. Yeri gəlmişkən, bununla bağlı son vaxtlar Çinlə müzakirələr aparırsınız. Siz, həmçinin global iqlim sammitinə ev sahibliyi etdiniz. Bu, nəhəng bir tədbir idi və bu siyahını davam etdirmək olar. Azərbaycanın proaktiv yanaşmasını görmək olar. Əminəm ki, cənab Prezident, Sizin planlarınız var və Siz irəliləməklə bağlı ətraflı düşünürsünüz.

Prezident İlham Əliyev: Sözsüz ki, bizim hədəfimiz Azərbaycanın dünyanın siyasi və iqtisadi xəritəsində öz yerini tutmasından ibarət idi. Təxminən 200 ölkəni bir araya gətirən iqlim konfransına ev sahibliyi etmək böyük çağırış, böyük məsuliyyət, eyni zamanda, böyük nailiyyət idi. Azərbaycanın şəxələnmiş xarici siyasətinin daha bir nümayişi ondan ibarət idi ki, bizim namizədliyimiz bütün iştirakçı dövlətlər və qurumlar tərəfindən dəstəkləndi.

Aparıcı: Təbriklər.

Prezident İlham Əliyev: Demək olar ki, təqribən 200 ölkə və beynəlxalq təşkilat Azərbaycanın namizədliyini yekdilliklə dəstəklədi. Bundan əvvəl biz 120 ölkəni birləşdirən, BMT Baş Assambleyasından sonra ikinci böyük beynəlxalq təsisat olan Qoşulmama Hərəkatına 4 il ərzində uğurla sədrlik etdik. Bu onu göstərir ki, bizim dostluğa, əməkdaşlığa, heç bir ölkənin daxili işlərinə qarışmağa əsaslanan siyasətimiz həqiqətən də beynəlxalq arenada dəstəklənir. Ona görə də biz belə global, beynəlxalq bir tədbirə ev sahibliyi edə bilərik.

Aparıcı: Bir çoxları Ümumdünya Ticarət Təşkilatına daxil olmaqla bağlı müzakirələrinizi diqqətlə izləyir. Bu, böyük bir prosesdir, elə deyilmi?

Prezident İlham Əliyev: Bəli.

Aparıcı: İndi elə bir vaxt gəlib çatıb ki, proteksionizm daha da intensivləşib. Siz, həmçinin bəzi iqtisadiyyatların tarif alətindən istifadə etdiyinin, hətta bəzən digər iqtisadiyyatlara qarşı vahid tariflərin tətbiqinin şahidi olursunuz, eyni zamanda, global təchizat zənciri müəyyən mənada pozulur. Nə üçün məhz indi Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatına daxil olmağın bu qədər vacib olduğunu düşünürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Əslində, bunun cavabı elə sizin sualınızdadır. Biz hələ də Ümumdünya Ticarət Təşkilatının üzvü deyilik, baxmayaraq, uzun illərdir, deyərdim, bir neçə onilliklərdir ki, danışıqların aktiv mərhələsindəyik. Bu prosesin məntiqi yekunlaşmamasının səbəbi sırf sizin dediklərinizdir. Proteksionizm, ikili standartlar, tariflər - bütün bunlar Ümumdünya Ticarət Təşkilatının təməl dəyərlərinə ziddir. Biz görürük ki, ölkələr öz bazarlarını qorumaq üçün tarifləri tətbiq edir, proteksionizm üsullarından istifadə edirlər və bu da Ümumdünya Ticarət Təşkilatının prinsiplərinə tamamilə ziddir.

Buna görə də biz danışıqlar prosesindəyik. Lakin, eyni zamanda, biz üstünlükləri və zəif tərəfləri ciddi qiymətləndiririk. Bizi narahat edən məqamlardan biri bizim indi müzakirə etdiyimiz mövzudur. Digəri isə ondan ibarətdir ki, bizim sənayemiz və ixrac potensialımız bunun üçün yaxşı hazır olmalıdır. Çünki bu vaxtdakı bizim ixracın əsas hissəsi qazıntı enerji növləridir. Bunun üçün Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmaq lazımdır. Ölkə əmtəələrini bazarda satır.

Beləliklə, bazarlarını bütün dünyaya açmaqla Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv ölkələr rəqəbəti artıracaq. Lakin, eyni zamanda, onlar yerli istehsalçıların maraqlarına ziyan vura bilərlər. Beləliklə, biz bu prosesi balanslaşdırırıq və gələcək danışıqlar prosesində maksimum müsbət şərtləri əldə etməyə çalışırıq. Mən artıq demişəm ki, Azərbaycanın iqtisadiyyatı özünü təmin edir. Bizim ÜDM-ə münasibətdə ən aşağı səviyyəli xarici borcumuz var. Bizim konvertasiya oluna bilən valyuta ehtiyatlarımız xarici borcumuzu 14 dəfə üstələyir. Beləliklə, hər hansı əlavə bir imtiyaz lazımdır.

Biz malik olduğlarımızı itirmək istəmirik. Lakin, eyni zamanda, təşkilata qoşulma ilə bağlı bütün təkliflərimiz, - istər ikitərəfli əlaqələr istiqamətində ölkələrlə danışıqlar prosesində, istərsə də ümumilikdə təşkilatla bağlı, - qəbul olunarsa, hesab edirəm ki, proses daha da rəvan gedər.

Aparıcı: Mənim bildiyimə görə, son xəbərlərə əsasən Azərbaycanın danışıqlar komandası Çinin danışıqlar komandası ilə təmasdadır, o cümlədən yanvar ayında. Mən hər iki tərəfdən müsbət reaksiya görürəm.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, bu, həqiqətdir. Çünki bildiyiniz kimi, ötən il Çin və Azərbaycan rəsmi olaraq strateji tərəfdaş oldular. Ötən yay mənim Çinin sədri ilə görüşümdən sonra strateji tərəfdaşlıq üzrə müvafiq Bəyannamə qəbul edildi və bu, bizim ikitərəfli əlaqələrdə çox mühüm siyasi addımdır. Strateji tərəfdaşlıq çox yüksək səviyyəli qarşılıqlı etimad, əməkdaşlıq deməkdir və biz təkcə Ümumdünya Ticarət Təşkilatına deyil, müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara qoşulma məsələsi daxil olmaqla Çin ilə tərəfdaşlığımızın genişləndirilməsini arzulayırıq.

Aparıcı: Sizinlə artıq növbəti suala gəldik, cənab Prezident. Biz Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında müşahidəçi qismində olduğunu görürük. Bu arada Siz BRICS-in üzvü olmaq üçün fəal addımlar atırsınız. Beləliklə, təhlükəsizlik, ticarət, iqtisadi inkişaf və hər kəs üçün uduşlu bir vəziyyət nöqtəyi-nəzərdən Qlobal Cənubla bağlı olan müzakirələri necə görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Əslində, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına gəldikdə, ölkəmizin statusu müşahidəçi deyil, dialoq üzrə tərəfdaşdır. Bu, həmin beynəlxalq təşkilatla daha da yaxın olmaq üçün güclü qarşılıqlı iradənin nümayişidir. Əlbəttə ki, beynəlxalq təşkilatlarla işləyəndə və ya onlarla daha yaxın olmaq istəyəndə siz təşkilatın tərkibinə, üzv ölkələrinə nəzər salırsınız. Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının və BRICS-in bütün üzv dövlətlərinin Azərbaycanla çox yaxşı və dost münasibətləri var. Bundan başqa, bizim coğrafi mövqeyimiz, Cənubi Qafqaz və Xəzər regionunda vahid məqsədlərə töhfəməz nöqtəyi-nəzərdən əhəmiyyətli olacaq. Əlbəttə ki, Çin və Mərkəzi Asiya ölkələri ilə üzərində fəal iş apardığımız məsələlər, həmçinin bağlılıq layihələridir. Çünki Azərbaycan artıq müasir nəqliyyat infrastrukturunu ilə Şərqdən Qərbə gedən yol üzərində yerləşir. Beləliklə, biz praktiki nəticələr nöqtəyi-nəzərdən çoxlu töhfə verə bilərik.

Əlbəttə ki, istənilən təşkilata qoşulmaq siyasi addımdır, lakin həmin iqtisadiyyat ölkələri daha da birləşdirən praktiki infrastruktur layihələri ilə dəstəklənə bilər. Qlobal Cənubun bir hissəsi olaraq biz Qlobal Cənubun maraqlarını müdafiə etmişik və yeri gəlmişkən, COP29-a qayıdaraq bizim ideyalarımızdan biri Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında daha möhkəm körpülər qurmaq idi. Çünki COP29-a ev sahibliyi edən ölkə kimi biz gördük ki, iqlim mə-

sələlərinə gəldikdə, hər iki tərəf müəyyən səviyyədə bir-birinə etibar etmir və söhbət təkcə iqlimdən getmir.

Aparıcı: Bundan əlavə, boşluq xeyli böyükdür.

Prezident İlham Əliyev: Elədir.

Aparıcı: İndiyədək daha nələri müşahidə etmişiniz?

Prezident İlham Əliyev: Əslində, biz iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məsələlərlə dərinlən məşğul olmağa başlayanda iqlim dəyişikliyi səbəbindən ekzistensial təhlükə ilə üzləşən ölkələrdə yüksək dərəcədə narazılığın olduğunu gördük. Biz hamımız bundan əziyyət çəkirik, o cümlədən Azərbaycan. Lakin elə ölkələr var ki, - xüsusilə kiçik ada dövlətləri, - onların mövcudluğuna təhlükə var. Bəzən onların məsələsi gündəliyə daxil olmur, biz isə bunu etdik. Bakıda keçirilən COP29-da ən mühüm tədbirlərdən biri inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin Zirvə görüşü idi. Orada Azərbaycan bu ölkələrə əməli dəstək göstərmək üçün çox iddialı gündəlik irəli sürdü. Aydın məsələdir ki, böyük aktorların birgə yanaşması olmadan həmin ölkələri və iqlim məsələləri ilə məşğul olmaq üçün maddi ehtiyatları olmayan ölkələri dəstəkləmək çətin olacaq. Düşünürəm ki, üzərinə bu yükü götürən ölkələrin məsuliyyəti daha çox iş görməkdir. Qlobal Cənub tamamilə obyektiv olaraq dünyanın ən zəngin ölkələrindən daha çox dəstək gözləyir.

Aparıcı: Cənab Prezident, Sizin xüsusilə qeyd etdiyiniz kimi, maliyyədə boşluq var idi. Maliyyədəki bu boşluq, xüsusilə inkişaf etmiş iqtisadiyyata malik ölkələr tərəfindən inkişaf etməkdə olan ölkələrə bundan əvvəl verilərək yerinə yetirilməmiş vədlərlə bağlı idi. Lakin görürük ki, dünya daha çox ziddiyyətli olur, daha çox parçalanır. Bunu bəziləri etimad çatışmazlığı da adlandırırlar. Bu keçid dövründə, siyasi etimadın azala biləcəyi bir vaxtda bir Lider ölkəsi üçün necə qərar qəbul edir? Düşünürəm ki, söhbət ciddi təzyiq və ətraflı dəyərlənmədən gedir.

Prezident İlham Əliyev: Zənnimcə, Azərbaycanın müxtəlif mühitlərdə özünü rahat hiss etməsinin əsas amillərindən biri ondan ibarətdir ki, biz özümüzə düşünlərlə əlaqədar artıq xeyli iş görmüşük. Biz sabit iqtisadiyyat qurmuşuq, sabit siyasi sistemimiz var, insanların yaşayış səviyyəsini yaxşılaşdıran çoxlu sosial proqramlar həyata keçiririk, yoxsulluq səviyyəsini təxminən 5 faizə endirməyə nail olmuşuq və müxtəlif beynəlxalq aktorlarla güclü tərəfdaşlıq və əlaqələrlə biz müəyyən vasitəçi rolunu oynayırıq.

Mən artıq Çinlə olan strateji tərəfdaşlıq Bəyannaməmizlə bağlı danışdım. Lakin, eyni zamanda, biz Avropa İttifaqının 10 üzvü ilə strateji tərəfdaşlıq bəyannaməsi imzalamışıq. Türkiyə, Özbəkistan və Rusiya ilə müttəfiqlik bəyannaməsi imzalamışıq. Şəxələnmiş bu xarici siyasət istiqaməti, sadəcə, siyasətə deyil, mahiyyətə əsaslanır. Hər bir sahədə bizim əməli nəticələrimiz, əməkdaşlıq proqramlarımız var. Digər ölkələr kimi bizim də xarici siyasətimiz, sadəcə olaraq, daxili siyasətimizin davamıdır. Azərbaycanın təkcə Mərkəzi Asiya, Xəzər və Cənubi Qafqazda deyil, daha geniş coğrafiyada regional sabitliyə, regional sülhə verdiyi töhfə artıq global, beynəlxalq aktorlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Bizim mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, əgər hər bir ölkə diqqətini, sadəcə, öz gündəliyinə yönəltmə, başqa ölkənin işlərinə müdaxilə etməyə çalışmasa, münaqişələr, narazılıqlar, müharibələr olmaz. Bütün dünyada hələ də qeyri-sabit vəziyyətin olmasının və qan tökülməsinin yeganə səbəbi ondan ibarətdir ki, imperialist keçmiş olan ölkələr, sadəcə olaraq, müdaxilə etməyə, dominantlıq etməyə, dikte etməyə davam etmək istəyir və bu, təbii olaraq, müqavimətə gətirib çıxarır.

(Ardı 4-cü səhifədə)

Prezident İlham Əliyev Davosda Çinin CGTN telekanalına müsahibə verib

(Əvvəlki 3-cü səhifədə)

Biz özümüzü daxili işlərə müdaxilədən qorumağa müvəffəq olduq. Lakin heç də hər bir ölkə bunu etmək üçün potensiala malik deyil. Əgər ölkə iqtisadi cəhətdən asılıdırsa, o zaman, sözsüz ki, onun müqavimət göstərmək və öz milli maraqlarını müdafiə etmək üçün daha az imkanı olacaq. İqtisadiyyat hər şeyin əsasını təşkil edir. İdeologiya, iqtisadiyyat və milli ideyalar - bunlar hamısı birlikdə Azərbaycanı bizim layiq olduğumuz yere gətirib çıxardı.

Aparıcı: Cənab Prezident, Siz Dünya İqtisadi Forumunun ilk günündən burda olduğunuzu görə, artıq qarşıdakı bir neçə həftə və aylarla bağlı ciddi qeyri-müəyyənliyin və narahatlığın olduğunu hiss edə bilərsiniz. Məsələn, Vaşinqtonda administrasiya dəyişikliyi ilə əlaqədar insanlar onun yürüdəcəyi siyasətin necə ola biləcəyi barədə düşünürlər. Siz bununla əlaqədar qeyri-müəyyənliklərə və idarəçilik üslubuna necə baxırsınız?

Prezident İlham Əliyev: Mənim müşahidələrimə görə, əsas qeyri-müəyyənlik Avropa liderləri arasındadır. Azərbaycana gəlincə, bizdə heç bir qeyri-müəyyənlik yoxdur. Biz Prezident Trampın ABŞ-a rəhbərlik etdiyi zamanı xatırlayırıq və son 4 ildə Bayden administrasiyasının Azərbaycana ədalətsiz yanaşması səbəbindən əlaqələrimizin tamamilə kəsilməsindən fərqli olaraq, bizim əlaqələrimiz çox uğurla inkişaf edirdi. Beləliklə, Prezident Trampa birgə işləməklə bağlı əvvəlki təcrübəmiz çox müsbət idi. Biz gözləyirik ki, ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində itirilmiş illər hesab etdiyimiz bu 4 il artıq tarixə qovuşacaq və biz yenidən başlayacağıq.

Lakin Avropa liderləri arasında ciddi qeyri-müəyyənlik və deyərdim, ciddi narahatlıq var. Səbəbi isə çox sadədir. Biz hamımız onların bəzilərinin son 4 ildə cənab Tramp prezident olmadığı dövrdə ona necə münasibət göstərdiyini bilir. Hamımız onların əksəriyyətinin bu dəfəki prezident seçkilərində kimi dəstəklədiyini bilir. Əgər biz bunu biliriksə, sözsüz ki, Prezident Tramp bunu daha yaxşı bilir. Artıq mən deyərdim, ilk diskvalifikasiya var. Bu, Kanadanın Baş naziridir. Prezident Trampın onun barəsində dediği cəmi bir kəlmə kifayət etdi ki, o, istefa versin.

Bu, yalnız müəyyən siyasi proseslər səbəbindən baş vermədi. Bu, ona görə baş verdi ki, bəzi Qərb liderləri Prezident Trampa qarşı çox ədalətsiz idilər və sözsüz ki, onları narahatdılar, indi onların buna görə cavabdeh olmasının vaxtı gəlib çatıb. Bu, mənim fikrimdir. Ola bilsin mən yanlışam. Lakin mən ABŞ-da dəyişikliyə bağlı narahat olmaq üçün başqa ciddi səbəb görmürəm. Düşünürəm ki, dünya daha təhlükəsiz ola bilər. Prezident Trampın ilk prezidentliyi dövründə ABŞ heç bir müharibəyə başlamadı. Əgər ABŞ-ın ən azı bir neçə onilliklər ərzində tarixinə nəzər salsaq, bu, nadir bir təcrübə idi. Azərbaycana gəlincə, biz əminlik və nikbin fikirdəyik.

Aparıcı: Siz, sözsüz ki, müşahidəçi kimi Çinlə ABŞ arasında qarşılıqlı əlaqələri necə görürsünüz? Cənab Trampın ABŞ-ın 47-ci prezidenti kimi andıçmə mərasimindən əvvəl Çin və ABŞ prezidentləri telefonla danışdılar. Onlar dünyanın təhlükəsizliyi və inkişafı naminə necə əməkdaşlıq edə biləcəkləri barədə danışdılar. Dünyanın böyük iqtisadiyyatına malik iki ölkəsi arasında qarşılıqlı əlaqələri necə görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Bəli, bu, dünya üçün çox yaxşı bir xəbər idi ki, Çin və ABŞ rəhbərləri yenidən təmasdadırlar.

Aparıcı: Siz onların ikisini də kifayət qədər yaxşı tanıyırsınız?

Prezident İlham Əliyev: Sədr Sini daha yaxşı tanıyıram, çünki onunla dəfələrlə görüşmüşəm. Prezident Trampa rəsmi görüşüm olmayıb, sadəcə, bir-birimizin əlini sıxmışıq. Bununla belə, bu, dünya, dünya iqtisadiyyatı, sabitlik üçün yaxşı bir işarə, siqnaldır. Çünki Çin və ABŞ dünyanın iki ən böyük iqtisadiyya-

tına malik aparıcı ölkələrdir. Əlbəttə ki, müxtəlif məsələlərdə onların arasında konsensusun olması, qarşıdurmanın deyil, əməkdaşlığın olması, sözsüz ki, bütün ölkələrin xeyrinə olacaq. Ona görə də biz həmin telefon danışığı barədə xəbər aldıqda bundan məmnun olduq. Ümidvarıq ki, bu six tərəfdaşlıq prosesi davam edəcək.

Aparıcı: Xatırlayıram ki, bir neçə il bundan əvvəl, elə Dünya İqtisadi Forumunda mən, cənab Prezident, Sizin Orta Dəhlizin potensialı barədə ətraflı şəkildə danışdığınız panel sessiyaya moderatorluq etmək şərəfinə nail olmuşdum. Həmin il xatırlayırsınız, elə deyilmi?

Prezident İlham Əliyev: Bəli, əlbəttə.

Aparıcı: Siz region və region hüdudlarından kənar siyasi və biznes liderləri ilə birlikdə idiniz.

Prezident İlham Əliyev: Bəli.

Aparıcı: İllər keçdi və bu, baxışdan realılığa çevrilir.

Prezident İlham Əliyev: Doğrudur.

Aparıcı: Sizinlə yanaşı, bir çox tərəfdaşlarınız, o cümlədən Çin bu yolun əhəmiyyətini daha da artırdı. Orta Dəhlizin əhəmiyyəti Sizcə nədədir? Çin və sözsüz ki, digər tərəfdaşların da iştirakı ilə bu, bir növ regionu canlandırır. Bu, parçalanmadan narahat olan dünyaya necə alternativ təklif edir?

Prezident İlham Əliyev: Bəli, bu, sözsüz ki, alternativ təklif edir. Bu, biznes imkanlar təmin edir. Çünki Azərbaycanın Orta Dəhlizlə bağlı mövqeyi, sadəcə, tranzit ölkəsi olmaq və tranzitdən ödənişlər almaqla ibarət deyil. Bizim hədəfimiz özəl sektora bundan faydalanmağa kömək etmək üçün dəhlizin keçdiyi Azərbaycan ərazisində müəssisələr yaratmaqdır. Əlbəttə ki, sizin istinad etdiyiniz paneldən bəri bu sahədə, o cümlədən Çin-Azərbaycan münasibətlərində bir çox hadisələr baş vermişdir. Artıq qeyd etdiyimiz kimi, biz strateji tərəfdaşlıq, lakin, eyni zamanda, Orta Dəhlizin Azərbaycan seqmentinin infrastrukturunu təkmilləşdirilmişdir. Hazırda biz görürük ki, bu təkmilləşdirilmiş infrastruktur gələcək 3-5 il üçün kifayət etməyəcək.

Aparıcı: Bəli, mən görürəm, Sizin həmişə yeni məqsədləriniz var.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, elədir ki, var. Çünki bizim hədəfimiz ticarət imkanında 15 milyon ton yükəşirmə qabiliyyətinə malik olmaq idi və bu da onilliklər ərzində yetərli olardı. Lakin indi biz ola bilsin ki, növbəti 5-6 ildə 25 milyon ton yük qəbul etməyi gözləyirik. Beləliklə, biz hazırda dəniz ticarət limanımızın və dəmir yolu infrastrukturumuzun genişləndirilməsini maliyyələşdiririk.

Biz Mərkəzi Asiyada bağlantı layihələrinin də əsasən Çin hökuməti tərəfindən maliyyələşdirildiyini bilir. Xəzər dənizinə digər bir marşrut Azərbaycanı gədən digər marşrutdur və biz buna mütləq hazır olmalıyıq. Əminəm ki, Sədr Si Cinpinin "Bir kəmər, bir yol" təşəbbüsü bütün ölkələr üçün əlavə imkan yaradacaq. Bir daha söhbət bağlantıdan, biznes imkanından, sabitlik və təhlükəsizlikdən gedir. Çünki biz hamımız bir-birimizdən asılı oluruq. Bizi birləşdirən vacib infrastruktur layihələri var. Bu, ölkələr arasında həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əlaqələr istiqamətində bir sıra məsələlərin həlli üçün yaxşı bir mühitdir.

Aparıcı: Çin yaşıl texnologiya sahəsində sürətlə inkişaf edir və əlbəttə ki, öz təcrübəsini dünya ilə bölüşür. Mən onu da anlıyıram ki, Sizin çox aktiv yaşıl gündəliyiniz var. Məsələn, Çinlə birlikdə müəyyən elektrik stansiyalarının üzərində iş gedir. Zəngin qazıntı enerji növlərinə malik olan ölkənizin, iqtisadiyyatınızı yaşıl enerjiyə baxışı necədir?

Prezident İlham Əliyev: Hesab edirəm ki, qazıntı enerji növlərinə malik olan ölkələrin məsuliyyəti əldə etdikləri gəlirləri yaşıl texnologiyaya və yaşıl enerjiyə investisiya etməkdən ibarətdir. Biz məhz bunu edirik. Biz investorlar üçün yaxşı investisiya mühitini yaratdıq. Bizim 2027-ci ilə qədər olan hədəfimiz 2

giqavat həcmində Günəş və külək elektrik enerjisini hasil etməkdir. 2030-cu ilə qədər isə bu hədəf 6 gigavatdır. Bu, Azərbaycanda enerji sahəsində bir inqilab olacaqdır. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, bu layihələrə sərmayə yatırın xarici şirkətlər olan investorlar, o cümlədən Azərbaycandan olan yerli şirkətlər Çin texnologiyasından istifadə edirlər. Günəş panelləri Çində istehsal olunur. İndi bizim heyətlərimiz enerjinin tədarükü imkanları üzərində işləyirlər və biz ən yaxşı batareyaların Çində istehsal olunduğunu müəyyən etmişik. Mən bu möhtəşəm uğur münasibətilə Çin istehsalçılarını təbrik edirəm. Çünki burada söhbət məhsulun keyfiyyəti və qiymətindən gedir. Heç kim bu rəqabəti apara bilmir.

Aparıcı: Bu, xüsusilə Qlobal Cənub ölkələri üçün vacibdir.

Prezident İlham Əliyev: Bəli. İndi Çin şirkətləri təkcə xidmət və texnologiyaların təmin edilməsində yox, həmçinin Azərbaycana investisiya yatırmaqda maraqlıdırlar və bu proses artıq gedir. COP29-da biz Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında Xəzər dənizinin dibi ilə enerji kabelinin çəkilməsi barədə bir müqavilə imzaladıq. Beləliklə, biz Mərkəzi Asiya ilə Azərbaycanı və potensial olaraq Çini enerji kabeli ilə bir-biri ilə bağlayacağıq. Digər bir layihədə belə bir kabel xətti Qara dənizin dibi ilə Azərbaycandan Avropaya uzanacaq.

Bu, növbəti bir bağlantı layihəsidir. Bu, yaşıl enerji üçün bir dəhlizdir və onun nəhəng potensialı var. Çünki Azərbaycanın külək və Günəş enerjisi potensialı artıq bəllidir və bu, bizim təsəvvürə gətirə biləcəyimizdən qat-qat artıqdır. Beləliklə, bizə bazarın dibi ilə Azərbaycanı Avropaya uzanacaq.

Aparıcı: Bu necə olur, prosesin hər bir mərhələsində Azərbaycan və Çin bir-biri ilə təmasda olur. Bu heyrətamizdir, elə deyilmi?

Prezident İlham Əliyev: Bəli.

Aparıcı: Hər iki ölkə həmişə bir-birini öz planlarına daxil edir.

Prezident İlham Əliyev: Bu, həqiqətdən də ciddi geosiyasi sinerjiyə çevrilir.

Aparıcı: İndi qeyd edilmiş strateji tərəfdaşlıq hər şeyi təkmilləşdirir.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, elədir ki, var. Həmçinin bu yaxınlarda biz Çin vətəndaşlarını viza almaq tələbindən azad etdik. Beləliklə, indi Çin vətəndaşları heç elektron viza üçün də müraciət etmək məcburiyyətində deyillər. Ümidvarıq ki, tezliklə Azərbaycan vətəndaşları da bu fürsətdən yararlanacaq. Beləliklə, bu, turistlərin sayını, xalqlar arasında təmasları artıracaq və əlbəttə ki, ictimai diplomatiya öz rolunu oynayacaq. İndi biz rəsmi diplomatik kanallardan istifadə edirik - siyasi, iqtisadi, ticari, investisiya, bağlantı. Lakin ictimai diplomatiya buna çoxlu töhfə verəcəkdir.

Aparıcı: Sonda iki sualım var. Birincisi, Çin iqtisadiyyatı ilə bağlıdır. Bildiyiniz kimi, cənab Prezident, Azərbaycan və Çin xüsusilə iqtisadi-ticarə sahədə bir-biri ilə sıx əməkdaşlıq edirlər. Çin iqtisadiyyatı keçid dövrünü yaşayır. O, yeni inkişaf nöqtələrini axtarır və eyni zamanda, böyük potensiala malikdir. Çin iqtisadiyyatının cari vəziyyəti haqqında nə düşünürsünüz və Qlobal Cənub iqtisadiyyatı olaraq Siz Çində bu iqtisadiyyatın xüsusiyyətində nəyi görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Mən bildiyimə görə, - mən yeni planlar haqqında dərinləndirən məlumatlı deyiləm, lakin bizim müşahidə etdiklərimizə əsasən, - Çin iqtisadiyyatı çox sabitdir və bu, global iqtisadiyyatın mühüm bir amildir. Qazıntı enerji növləri üzrə sabit qiymətlərə ehtiyacı olan Azərbaycan kimi ölkə üçün Çin iqtisadiyyatı da mühüm bir amildir. Çin iqtisadiyyatı sürətlə inkişaf etdikcə, qazıntı enerji növünə olan tələbat daha da artır. Odur ki, biz Çin iqtisadiyyatının həmişə inkişaf etməsi nöqtəyini nəzərdən maraqlılıq. Lakin bu, asan deyil.

Çünki iqtisadiyyatınız ildən-ilə artdıqca, müəyyən bir təməl həcmə nail olunur və ondan sonra iqtisadiyyatın artırılmasına davam etmək o qədər də asan olmur.

Aparıcı: Gözləntilər də çox böyük olur.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, gözləntilər çox böyükdür. Lakin mən əminəm ki, istedadlı Çin xalqı bir həll yolunu tapacaqdır. Əminəm ki, onlar artıq yeni inkişaf nöqtələrinə çatıblar, çünki sizin ölkəniz texnologiyada liderdir və Azərbaycanda bir çox Çin şirkətləri öz xidmətlərini və texnologiyasını təmin edir. Bizim indicə müzakirə etdiyimiz kimi, yaşıl texnologiya sahəsində heç kim sizinlə rəqabət apara bilməz. Dünyanın müxtəlif yerlərindən olan, müxtəlif şirkətləri təmsil edən investorlarımız bu tutumları quraşdırmaq üçün Çin texnologiyasını seçirlər.

Aparıcı: Cavabınız üçün təşəkkür edirəm. Son sualım. Deyə bilərəm ki, dünya çox sürətlə dəyişir. Lakin cənab Prezident, hər dəfə Sizinlə danışanda mənə elə gəlir ki, ölkəniz çox güclü təməl üzərində dayanıb. Mənə maraqlıdır, bu, təkcə özünüz barədə yox, bu gün olan liderlik haqqında nəyi bildirir? Xüsusilə bütün bu dəyişikliklərin baş verdiyi bir vaxtda.

Prezident İlham Əliyev: Liderlik, əlbəttə ki, böyük bir məsuliyyətdir və ən önəmlisi ondan ibarətdir ki, lider həmişə öz xalqına, öz əhəlisinə münasibətdə ədalətli olmalıdır. Heç vaxt xalqına yalan danışmaması və xalqı bərk və yüksək qiymətləndirəcək. Bəzən müəyyən siyasi səbəblər üzündən hakimiyyətə can atan liderlər çoxlu vədlər verir və sonra onları yerinə yetirmir və bu da məyusluğa, inamsızlığa gətirib çıxarır. Bu, dünyanın müxtəlif yerlərində siyasi böhrana gətirib çıxarır.

Lakin bizə gəldikdə, iyirmi ildən artıq müddət ərzində mən həmişə Azərbaycan xalqına həqiqəti söyləmişəm. Bu həqiqətin müsbət və ya mənfi olmasından asılı olmayaraq. Həmişə xalqıma biz ədaləti bərpa edəcəyik söyləmişəm və xalqım da mənə inanıb. 17 il hakimiyyətdə olanları sonra biz, nəhayət, vəd etdiklərimizi yerinə yetirdik və suverenliyimizi, ərazi bütövlüyünü və ləyaqətimizi bərpa etdik. Beləliklə, ictimaiyyətin dəstəyini əldə etmək istəyən liderlərə məsləhətim o olardı ki, həmişə həqiqəti söyləyin və beynəlxalq təzyiqdən, beynəlxalq mediadan asılı olmayaraq, haqqınızda nə dediklərinizdən, sizi necə adlandırdıqlarından, sizi necə təhqir etmələrindən asılı olmayaraq, ölkəniz üçün doğru olanı edin. Beləliklə, siz özünüz və ölkəniz uğur qazanmış olacaqsınız.

Aparıcı: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Bildiyiniz kimi, bu il Dünya İqtisadi Forumundan dərhal sonra Çin Yeni İli qeyd olunacaq. İstərdim ki, Siz öz çinli dostlarınıza və böyük Çin xalqına bu münasibətlə ürk sözlərinizi deyərək, bizi bu şərəfə nəsib edəsiniz.

Çin Yeni İlidir, ona Bahar bayramı da deyilir. Bu il ilan ilidir və insanlardan çəvik olmasını tələb edir. Bu, bir ənənədir.

Prezident İlham Əliyev: Mən Çin xalqını Çin Yeni İli münasibətilə təbrik etmək və bütün dostlarımıza tərəqqi, sülh, sabitlik və səadət arzulamaq istəyirəm. Çin və Azərbaycan 6-7 ay bundan əvvəl strateji tərəfdaş oldular. Bu, həttə bundan daha da yaxşı dost olmaq üçün bizim qarşılıqlı iradəmizi nümayiş etdirən yüksək səviyyəli tərəfdaşlıqdır. Fırsətdən istifadə edərək, çinli dostlarımızı Azərbaycana ziyarət etməyə dəvət edirəm. Onlara bunu etmək üçün artıq viza tələb olunmur. Sadəcə, bilet alıb gələ bilərlər və Azərbaycanın necə inkişaf etdiyini görə bilərlər və özlərinə yeni dostlar qazana bilərlər. Əminəm ki, xalqlararası təmaslar ölkələrimizi və xalqlarımızı bir-birinə daha da yaxın edəcək. Yeni İliniz mübarək olsun!

Aparıcı: Çox sağ olun, cənab Prezident. Ümid edirəm ki, bu il Azərbaycan xalqı üçün də möhtəşəm bir il olacaqdır.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun.

Aparıcı: Çox sağ olun.

Somali Prezidenti komando hərbi hissəsində olub

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, əvvəlcə hərbi hissədə fəxri qarovul dəstəsinin müşayiəti ilə qarşılanma mərasimi keçirilib.

Sonra hərbi hissənin idman zalında Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təqdim etdiyi yeni simulyasiya vasitəsinə baxışdan sonra hərbi qulluqçuların idman hazırlığı izlənilib.

Qonaqlar tapança, pnevmatik silah və kiçikqaplı tüfənglərdən atəş açmaq üçün nəzərdə tutulmuş 25 metr uzunluğunda iki atış zolağı, həmçinin atışın nəticələrinin monitorda əks olunduğu qapalı atış şəhərciyinə gələrək burada yaradılan şəraitlə tanış olublar.

Hərbi qulluqçuların məişət şəraiti ilə maraqlanan nüma-

Ölkəmizdə səfərdə olan Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Hasan Seyx Mahmud və müdafiə naziri Abdulkadir Məhəmməd Nur fevralın 13-də Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və müdafiə sənayesi naziri Vüqar Mustafayevlə birlikdə Azərbaycan Ordusunun komando hərbi hissələrinin birində olublar.

yəndə heyəti əsgər yataqxanasına, silah otağına, əşya anbarına, ideoloji iş və digər inzibati otaqlara, həmçinin yeməxanaya baxıblar.

Qonaqlar tam təchizatlı komandoların sıra hazırlığına baxdıqdan sonra onların dağ komando qüvvəsində və kəşfiyyat çıxırında fəaliyyətlərini izləyiblər.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin, həmçinin "RTX" və "Improtex" şirkətlərinin istehsal etdiyi pilotsuz uçuş aparatı (PUA), silah, avtomobil və xüsusi texnika, eləcə də digər döyüş vasitələrindən ibarət sərgini izləyən qonaqlara onların taktiki-texniki xüsusiyyətləri barədə ətraflı məlumat verilib.

Daha sonra Somali nümayəndə heyətinə Azərbaycan

Ordusunun istifadəsində olan silah-sursat, təchizat və döyüş texnikası təqdim edilib.

Sonda qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub və xatirə şəkilləri çəkdirilib.

HHQ-də "Gizir hazırlığı kursu"nun növbəti buraxılış mərasimi keçirilib

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun təsdiq etdiyi cari ilin hazırlıq planına uyğun olaraq, Hərbi Hava Qüvvələrinin Təlim və Tədris Mərkəzində "Gizir hazırlığı kursu"nun növbəti buraxılış mərasimi keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, əvvəlcə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni ifa olunub.

General-mayor Namiq Bayramov məzunları buraxılış münasibətilə Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi adından təbrik edib, onlara gələcək xidmətlərində uğurlar arzulayıb. Hərbi qulluqçuların peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi və döyüş qabiliyyətinin artırılmasında danışan N.Bayramov bu cür kursların əhəmiyyətini xüsusi vurğulayaraq Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ordumuzun gündən-günə gücləndiyini qeyd edib.

Məzunlar adından çıxış edən kurs birincisi gizir Zaur Məmmədov onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə rəhbərliyə təşəkkürünü bildirib, yiyələndikləri bilik və bacarıqlarını daha da təkmilləşdirərək xidmət yerlərində tətbiq edəcəklərinə söz veriblər.

Sonda kurs birincisi tərəfindən yaş kötüyünə rəmzi emblem vurulub və məzunlara sertifikatlar təqdim olunub.

Gənc zabitlərimiz

"Bu sevinci gözləməyə dəyərmiş!"

Yeniyyətmişliyində 1941-45-ci illərin Böyük Vətən müharibəsinə həsr olunmuş filmlərə baxmağı çox sevirdi. Hadisələri görürdü, döyüşləri izləyirdi, özünü yaralananların, yaralananlara yardım edənlərin sırasında hiss edərdi. Yaralı döyüşçünü döyüşün içindən təxliyə edənlərə, onlara ilkin yardım göstərənlərə xilaskar deyirdi. Sonralar düşüncələrini evdə valideynlərinə, məktəbdə müəllimlərinə də bildirirdi, niyyətinə xeyir-dua vermələrini istəyirdi: "Vətəni qorumaq da vətəndaşlıq borcudur, Vətəni qoruyanları qorumaq da. Mən həm Vətəni qorumaq istəyirəm, həm də Vətəni qoruyanların sağlamlığını. Hərbiçi olacam, xidmətimi zabit kimi davam etdirəcəm..." - qətiyyətlə deyirdi...

2012-ci ildə orta məktəbi bitirdi. Sənədlərini Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi Tibb Fakültəsinə verdi. Qəbul olundu. Onda Cəmaləddin də tələbə olan abituriyentlər kimi göy üzünə pıçıldamışdı: "Bu sevinci gözləməyə dəyərmiş!"...

Həkimliyə İbn Sinalıq - loğmanlıq deyənlərə haqq qazandırarlardan biri kimi Cəmaləddin Mikayılı müəllimlərinin mühazirələrini təhsilə, öyrənməyə istiqamətləndirici tədris vasitəsi bilirdi - mühazi-

rələr əhatəli biliyə kifayət etməzdi. Əlavə kitablardan öyrəndikləri ilə təkmilləşəcəkdi biliyi. Belə oxudu, belə öyrəndi, illəri belə yaşadı və 2018-ci ildə universiteti ümumi terapevt ixtisası üzrə bitirdi. Tibb xidməti leytenantı kimi qoşunlarda xidmətə başladı. "N" hərbi hissəsinin tibb məntəqə rəisi vəzifəsinə təyinat olundu. "İlk xəstəmi müayinə edəndə bir qədər həyəcanlanmışdım. Sən demə, həkimliyin başlanğıcı da yaddaqalan olmuş..." - Cəmaləddin hərbi xidmətinin ilk gününü, 2018-ci ilin yayını belə xatırladı...

Tibb xidməti baş leytenantı Cəmaləddin Mikayılı İkinci Qarabağ müharibəsində də iştirak edib, yaralıları ilkin tibbi yardım göstərərək, onların döyüş meydanından təxliyə

olunmasını həyata keçirib. Tibb xidməti baş leytenantı Cəmaləddin Mikayılı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə "Suqovuşanın azad olunmasına görə" və "Vətən uğrunda" medalları ilə təltif olunub...

Zabitimiz, həmçinin Azərbaycan Ordusu bölmələri tərəfindən həyata keçirilən "Qisas" əməliyyatında da iştirak edib. Əməliyyat çərçivəsində yaralı hərbi qulluqçumuzu döyüş meydanından təxliyə edərkən yaralanıb. Hərbi hospitalda müalicədən sonra xidmətinə davam etdirib. "Həkimlə tibbi yardım göstərilməsinə həmişə anlaşılmaz duyğularım olub. Belə duyğular müharibədə olmur. Müharibədə əmri yerinə yetirirsən, yaralana da bilərsən. Yaralanan da, həkim də döyüşün ordudan Zəfər gözləyir..." - tibb xidməti baş leytenantı Cəmaləddin Mikayılının səmimiyyətlə dediklərini müharibəaparma tezislərindən biri bildirdi...

...Tibb xidməti baş leytenantı Cəmaləddin Mikayılı da həkimliyi İbn Sinalıq bilir, hərbi həkimliyi - daha məsuliyyətli İbn Sinalıq. Belə düşüncələr deyir ki, bu sevinci gözləməyə dəyərmiş!..

Baş leytenant
Elçin İMANOV
"Azərbaycan Ordusu"

Fevralın 14-də Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin (HHQ) "N" hərbi hissəsinin yaranmasının 33-cü ildönümü münasibətilə Vətən Müharibə-

si Qəhrəmanı şəhid Ramiz Qasimov adına 216 nömrəli tam orta məktəbdə tədbir keçirilib. Müdafiə Nazirliyi xəbər verir

HHQ-nin "N" hərbi hissəsinin yaranma günü qeyd olunub

ki, tədbirdə hərbi hissənin bir qrup şəxsi heyəti, 216 nömrəli tam orta məktəbin müəllim və şagirdləri, Həzi Aslanov adına Ordu - İdeoloji və Mədəniyyət mərkəzinin kollektivi iştirak ediblər.

Əvvəlcə Ümummilli lider Heydər Əliyevin, Vətənimizin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Mərasimdə çıxış edənlər hərbi hissənin qazandığı nailiyyətləri iştirakçıların diqqətinə çatdırıblar. Qeyd olunub ki, bir çox uğurlu əməliyyatlarda iştirak edən hərbi hissə hər za-

man qarşıya qoyulan döyüş tapşırıqlarının öhdəsindən layiqincə gəlib.

Tədbir Həzi Aslanov adına

Ordu-İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin təşkil etdiyi maraqlı konsert proqramı ilə sona çatıb.

Bayramınız mübarək, qəhrəman Azərbaycan şahinləri!

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra 1992-ci ilin əvvəllərində yenidən formalaşmaqda olan ordumuzun xüsusi qoşun növü hesab edilən Hərbi Hava Qüvvələri yaranmağa başladı. Yaranma tarixi 1919-cu il Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründən götürülsə də, müstəqil dövlətimizin ordusunda hərbi qoşun növü kimi formalaşdırılması 1992-ci ilə təsadüf edir. 1992-ci il fevralın 14-də ordumuzun Hərbi Hava Qüvvələri (HHQ) ayrıca qoşun növü kimi təsis olunub və həmin vaxtdan bu tarix Hərbi Hava Qüvvələri Günü kimi qeyd olunur. 33 il öncə Qarabağ səmərlərində erməni yaraqlılarına qarşı döyüş uçuşları aparan, onlara sarsıdıcı zərbələr endirən Azərbaycanın hərbi şahinləri milli hərbi aviasiya tariximizə şanlı səhifələr yazdılar.

Hərb tariximizə qısa nəzər salaq. Azərbaycanın ilk hərbi pilotu, Birinci Dünya müharibəsi zamanı hava əməliyyatlarında vəzifə borcunu layiqincə yerinə yetirərək qəhrəmanlıqla həlak olan Fərrux

da əhəmiyyətli yeri olan Hərbi Hava Qüvvələrinin möhkəmləndirilməsinə və maddi-texniki bazasının ən yüksək səviyyəyə çatdırılmasına xüsusi önəm verirdi. Belə ki, 1997-ci ildə Azərbaycan Ali Hərbi

Hərbi Hava Qüvvələri NATO standartlarına uyğun qurularaq, bu istiqamətlərin dərinləşdirilməsini daha da inkişaf etdirir. Qardaş Türkiyə Respublikası ilə hərbi-texniki əməkdaşlığı daha da geniş-

əhəmiyyətini artırır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev HHQ-nin S-300 hərbi bazasının açılışı zamanı çıxışındakı "Azərbaycan Cənubi Qafqazın lider və dünyada ən sürətli inkişaf tempinə malik ölkələrdən biridir və "Dünya Rəqəbatlıq Hesabatına" görə 148 dövlət sırasında ilk 30 dövlət arasında olmuşdur. Bunun müqabilində bu gün dövlət büdcəsindən hərbi sahəyə ayrılan xərclər təkə son on il ərzində on dəfədən də çox artırılmış, ölkəmizin müdafiə potensialının güclənməsinə və ordumuzun, o cümlədən Hərbi Hava Qüvvələrinin maddi-texniki bazasının müasirləşməsinə imkan vermişdir" bu fikirləri bir daha dövlət başçısının Azərbaycan Ordusuna göstərdiyi diqqət və qayğısının bariz nümunəsidir.

lük Vətən savaşında Vətənimizin ərazi bütövlüyünün təmin olunması uğrunda gedən döyüş əməliyyatları zamanı Böyük Qələbənin qazanılmasında əhəmiyyətli rol oynadı. Hərbi pilotlarımız qəhrəmanlıqları və şücaətləri ilə gələcək nəsillərə örnək olan döyüş salnamələri yazdılar.

Döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlıqlı peşəkar pilotlarımız ölkəmizin hava hüduqlarını yüksək sayıqlıqla qorudular, döyüş əməliyyatlarında düşməne ağır, sarsıdıcı zərbələr endirdilər. Vətən müharibəsi zamanı Mingəçevir su anbarı və Elektrik Stansiyasının hava hücumundan qorunması, təhlükəsizliyinin təmin olunması barədə döyüş tapşırığını igid pilotlarımız yüksək peşəkarlıqla icra etdilər. Mingəçevir şəhəri üzərində havadan müdafiə zamanı 2020-ci ilin 9 oktyabr və 17 oktyabr tarixlərin-

ağa Qayıbovdan başlayaraq, alman faşizmi üzərində qələbənin qazanılmasında Hüseyinbəli Əliyev, Məzahir Abbasov, Leyla Məmmədbəyova kimi fədakar təyyarəçilərimiz ağır cəbhələrdə, ölüm-dirim savaşlarında misilsiz şücaətlər göstərmişlər.

Birinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə Hərbi Hava Qüvvələrimiz əsasən Xankəndi, Ağdərə, Şuşa, Ağdam, Ləçin, Kəlbəcər və digər istiqamətlərdə döyüş uçuşları apararaq, düşməne havadan zərbələr endirməyə, hava məkanını qorumağa və aldadıcı manevrlər edərək üstünlüyü əldə saxlamağa nail olmuşdur.

Xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev Azərbaycanın müasir ordu quruculuğun-

Təyyarəçilik Məktəbinin fəaliyyətə başlaması ilə ölkədə ilk milli hərbi təyyarəçi kadrların hazırlanması işini reallaşdırdı. Ulu Öndər Azərbaycanın ilk milli hərbi təyyarəçilərinin buraxılış mərasimində fəxrli dəyirdi: "Çox sevinirəm ki, indi milli şahinlərimiz var və sevinirəm ki, bizim şahinlərimiz Azərbaycanın müstəqilliyini qorumağa qadirdirlər".

Hazırda isə gələcəyin hərbi pilotları Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitutda təhsil alaraq, bu istiqamətdə xüsusi hazırlıqlarını daima artırır. Hərbi pilotlarımız Türkiyə, Pakistan, ABŞ və digər ölkələrdə müvafiq ixtisasartırma kursları və təlimlər keçirlər. Bu gün onlar dünyada qəbul olunmuş normalardan da 2-3 dəfə artıq uçuşa malikdirlər.

Azərbaycan Ordusunun

ləndirməklə "TurAz Qartalı" təliminin, "Anadolu Qartalı-2022" beynəlxalq taktiki-ucuş təlimlərinin keçirilməsinin

Hərbi Hava Qüvvələrimiz 33 illik zaman kəsində şəərəfli döyüş yolu keçərək, torpaqlarımızın azadlığı, 44 gün-

də düşmənin atdığı 2 Elbrus operativ-taktiki ballistik raketini də havadaca məhv edildi. İlk dəfə olaraq, 44 günlük Vətən müharibəsində havada raketlə raket vuruldu. Havada düşmənin ballistik raketlərinin, pilotsuz uçuş aparatlarının məhv olunması və bütün hücumlarının qarşısının alınması kimi mühüm tapşırıqlar yüksək səviyyədə yerinə yetirildi. Müharibənin ilk günlərində darmadağın edilən Ermənistan silahlı qüvvələrinin zabit və əsgərləri Azərbaycan Ordusunun bütün qoşun növlərinin yüksək peşəkarlığını, hazırlığını, gücünü və qüdrətini bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Bayramımız mübarək, qəhrəman Azərbaycan şahinləri!

Lalə HÜSEYNOVA
"Azərbaycan Ordusu"

Tibb xidməti

“Bu günün sağlam əsgəri həm sağlam gənclik, həm də Vətənimizin gələcəyidir”

"N" hərbi hissəsində tibb məntəqəsində yaradılan şəraitlə tanış olduq. Qəbul otağında bir əsgər tibbi müayinədən keçirdi. Feldşer gizir Məhəmməd Mansurov məntəqəyə müraciət edən əsgərin təzyiqini ölçürdü. Əsgərin sağlamlığı bizim üçün önəmlidir, - gizir M.Mansurov dedi. - Hərbi olmaq məsuliyyətli vəzifədir. Əsgərlərin sağlamlığının qeydinə qalmaq isə ikiqat məsuliyyətlidir. Çünki Vətəni qoruyan insanların sağlamlığı bizə əmanət edilir. İşimiz təkcə əsgərləri müalicə etmək yox, həm də yarana biləcək xəstəliklərə qarşı qa-

baqlayıcı tədbirlər görməkdən ibarətdir. Burada xidmət edən hər kəs əsgərlərimizin sağlam olması üçün çalışır. Tibb məntəqəmizə müraciət edən hərbiçilər ilkin olaraq qeydiyyatla alınır, daha sonra təzyiqi və bədən temperaturu ölçülür. Müraciət edəninin şikayəti diqqətlə dinlənir, qeydiyyata alınır, lazımi prosedurlar icra olunur. Əsgərlərimiz burada savadlı hərbi həkimlərimiz tərəfindən qoyulan diaqnozlarla əsasən müalicə olunurlar. Tibb məntəqəsində xidmət edən hər kəs çalışır ki, onlar xəstələnməsinlər, narahatlığı olanlar isə tezliklə

Hər bir hərbiçinin yüksək döyüş hazırlıqlı olması ilə yanaşı, ən vacib amillərdən biri də onun sağlam olmasıdır. Bu baxımdan ordumuzda şəxsi heyətin sağlamlığı daim ciddi nəzarətdə saxlanılır. Bütün hərbi hissələrdə müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz olunan, peşəkar həkimlərin çalışdığı tibb məntəqələri mövcuddur. Hərbi xidmətin ilk günündən əsgərlər sağlamlıqlarında yaranan hər hansı problemə görə arxayınlıqla tibb məntəqəsinə müraciət edə bilirlər.

sağalıb xidmətlərinə davam etsinlər. Qış fəslində bir çox xəstəlikləri törədən viruslar sürətlə yayılır. Əsgərləri bu viruslardan qorumaq üçün vaxtaşırı onları müayinədən keçirir, hər birini diqqətdə saxlayırıq. Ana Vətənimizi qoruyan oğulların sağlamlığının keşiyində dayanmaq, doğrudan da, müqəddəs vəzifədir. Onlar torpaqlarımızı qoruyur, biz də onları. Vətəni müdafiə edən döyüşçülərin sağlamlığı üçün əlimizdən gələni əsirgəmirik. Çünki Vətənə sağlam övlad lazımdır. Bu günün sağlam əsgəri həm sağlam gənclik, həm də Vətənimizin gələcəyi deməkdir.

Məntəqədə müayinədən keçən əsgər Famil Əsgərov da öz növbəsində göstərilən qayğıdan razılığını bildirdi: "Hərbi xidmətə Xaçmaz rayonundan çağırılmışam. Bizə olan diqqət və qayğıni ilk gündən hiss etmişəm. Burada ehtiyacımız olan hər şeylə təmin olunmuşuq. Bizə yeni və isti geyim forması, rahat

yataqlar, dadlı yeməklər verilir. İlk dəfədir ki, hərbi hissəmizin tibb məntəqəsinə müraciət edirəm. Narahatlığımın səbəbi baş ağrısı idi. Burada həkimlər bizə doğmaları kimi qayğı ilə yanaşırlar. Artıq özümü yaxşı hiss edirəm. Bu gün bölməyə qayıdacağam. Burada çalışan hər kəsə sağ olun deyirəm ki, bizə yüksək qayğı göstərilir".

Hərbi hissədəki hər cür tibbi avadanlıqla təchiz olunan tibb məntəqəsi bir daha sübut edir ki, torpaqlarımızın müdafiəsində dayanan əsgərlərimizin rahatlığı üçün hər cür şərait yaradılıb. Onlar daim savadlı, peşəkar komandır və həkimlərin nəzarətindədirlər.

**Baş leytenant
Oruc MUSTAFAYEV
"Azərbaycan Ordusu"**

Sağlamlıq insan üçün ən böyük sərvətdir. İnsan sağlamlığının keşiyində həkimlərimizlə yanaşı tibb bacıları da dayanırlar. Tibb bacısı peşəsinin qurucusu Florens Nəytingeylin də bu fikirlərin mahiyyətini bildirirdi.

İlkin tibbi təhsil almış tibb bacıları müalicə müddətində olan, həkimlərin göstərişlərini yerinə yetirən peşə sahibləridir. Hazırda tibb bacıları səhiyyə işçiləri arasında çoxluq təşkil edirlər. Xəstənin sağalıb şəfa tapması və normal həyata qayıtmasında həkimin tapşırıqlarını, göstərişlərini (bəzən tələblərini) yerinə yetirən xidmət işçisi kimi onların üzərinə böyük vəzifə, məsuliyyət düşür.

Müdafiə Nazirliyinin Baş Klinik Hospitalında heyatını insanların sağlamlığına həsr edən tibb bacıları da Vətən müharibəsində fədakarlıqla iştirak ediblər.

Tibb bacısı baş çavuş Gülarə Səlimova 1979-cu ildə Bakı şəhərində anadan olub. 1 nömrəli Tibb Texnikumunda "Müalicə işi" fakültəsini bitirib. 2001-ci ildə Baş Klinik Hospitalda əməliyyat tibb bacısı kimi işə başlayıb. 2014-cü ildən müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu kimi bölmənin baş tibb bacısı, 2016-cı ildən onkologiya əməliyyat bölməsinin əməliyyat tibb bacısı kimi xidmətdədir.

Aprel döyüşlərində bölmədə yaralılara xidmət edən baş

çavuş Vətən müharibəsində sentyabrın 27-dən oktyabrın 7-nə kimi döyüşlər gedən əraziyə yaxınlığında fəaliyyət göstərən hospitalında, sonra isə Baş Klinik Hospitalda yaralıların heyatı üçün əlindən gələni edib.

Tibb bacısı dedi ki, cəbhədə yaralanan əsgərlərin sağ qalması üçün ilk tibbi yardım həlledici rol oynayır. "Döyüşdə tibb bacıları güllə və qəlpə yaralarını sarıyır, qanaxmaların qarşısını alır, yaralıları hospitala çatdırmaq üçün ilkin tibbi yardım göstərirlər. Ağır döyüşlərin gətirdiyi o günlərdə yaralı çox olduğundan biz tibb bacıları fasiləsiz rejimdə çalışırıq. Həkimlərin tapşırıqlarını həyata keçirir, əməliyyatlardan sonra xəstələrə qulluq edirdik", - baş çavuş Gülarə Səlimova bildirdi.

Müharibə həm də insanın ruhuna hopan, sonradan sakitliyə çevrilən, lakin heç vaxt unudulmayan bir ağrıdır. Yaralının harayı, kömək istəməsi, bəzən köməyin mümkün-süzlüyü, bu səbəbdən həki-

min, tibb bacılarının ürək ağrıları...

Danışdıqca sanki o günləri yenidən yaşayan Gülarə xanım bildirdi ki, müharibədən həm də psixoloji izlər qalır. Döyüşlərdən yaralı gətirilən döyüşçülər ağır travmalar yaşayırlar. Tibb bacıları onların həm fiziki, həm də mənəvi sağlamlığına dəstək olmağa çalışırlar.

Tibb bacısının danışdıqca gözləri dolurdu. O göz yaşlarında qəhər də görürdüm, qürur da.

- Yadımdadır, gecə idi. Hospitala ard-arda yaralıları gətirirdilər. Həkimlər nə qədər çalışsalar da, bəzən xilas etmək mümkün olmadıqda çarəsizləşirdilər. Onda yaralı əsgərlərin gözlərinə baxmaq çox çətin idi... Orada ölüm qorxusu yox idi, qələbəyə ümid var idi. Əllərimi sıxıb deyirdilər: "Bacı, tez olun, mən sağalmalıyam, yoldaşlarımın yanına qayıtmalıyam".

Gülarə xanım dedi ki, bizdən "Siz yorulmursunuz?", - deyər soruşanda sadəcə gülməşyirdik. Yorğunluq hiss etmirdik, çünki qarşımızda bizə ehtiyacı olan insanlar var idi. Bir dəfə ağır yaralanmış bir hərbiçini əməliyyata hazırlayırdıq. Üzü gülürdü, mənə baxıb dedi: "Bacı, mənim gözəl bir qızım var. O da tibb bacısı olmaq istəyir. Sağalsam, onunla birlikdə gəlib sizə baş çəkəcəm". O sağaldı... və müharibə bitdikdən sonra, doğrudan da, qızı ilə gəldi. O an düşündüm ki, o günlərdə biz sadəcə tibb bacısı olmamışıq, həm də onla-

rın bacıları, anaları, dostları olmuşuq.

Ad günləri insanların sevincli, xoşbəxt olduğu anlar sayılır. Gülarə xanım dedi ki, o ağır, amma qürurverici günlərdə çox fərqli bir əhval-ruhiyyə vardı. İki ayağını itirmiş bir leytenantın ad günü olduğunu təsadüfən öyrəndik. Həkimlər və tibb bacıları ona mənəvi dəstək olmaq üçün bunu qeyd etmək qərarına gəldilər. Xəstəxana mühitində, heyat uğrunda mübarizə aparan bir şəxs üçün sadəcə bir ad günü, həm də bərpa yolunun bir simvolu idi. Ad günü tortu gətirilərkən gözlə-

rindəki sevinc, ona göstərilən bu diqqət və qayğı, zabitin yaşama arzularını daha da artırırdı...

Gülarə kimi neçə-neçə tibb bacısının fədakarlığı müharibənin görünməyən tərəflərindəndir. Onlar güllə atmadılar, amma insanları həyata qay-

tardılar, səngərdə olmadılar, amma həyatla ölüm arasında savaşıdılar. Və bu gün onların xatirələrində o müharibənin izləri, sağaltdıqları yaralar və yaşatdıqları həyat hekayələri yaşayır...

Söhbət əsnasında tibb bacısı bildirdi ki, müharibənin qızgın vaxtlarında səngərlər alov içindəyərkən bir yaralı gətirdilər. "Üzü palçıq içində, forması cırıq-cırıq, bədəni qanlı örtülmüşdü. Onu hospitala çatdıranda heyrətləndik. Bu, düşmən əsgəri idi. Biz onun da tez sağlamlası üçün bütün tədbirləri gördük".

Bəli, müharibə silahların danışdığı yerdir, amma bəzən insanlıq bu səssiz gürultunun içində də özünü göstərir.

Gülarə xanım yay məzunuyetində ailəsi ilə birlikdə Hadrut, Füzuli, Xankəndi və Şuşaya gedib. Şuşada Gövhərağa məscidində namaz qılarkən göz yaşlarına hakim ola bilməyən tibb bacısı özünü orada sanki Allaha daha yaxın hiss etdiyindən şəhidlərimizin ruhuna salavat göndərərək, döyüşlərdə yaralananlara cansağlığı arzuladığından da söz açdı.

Tibb bacılarının Vətən müharibəsində fədakarlıqları Azərbaycan xalqının tarixi yaddaşında daim qalacaq. Bu fədakar qadınlar döyüş meydanında əsgərlərin yanında olmasalar da, onların həyatı üçün "döyüşənlər" - gizli igidlər idilər. Onların fədakarlığı da igidlikdir.

**Kapitan
Günay TAĞIYEVA
"Azərbaycan Ordusu"**

Fədakarlıq da qəhrəmanlıqdır

Azərbaycan Ordusunda "Konstitusiya və Suverenlik İli" çərçivəsində tədbirlər keçirilir

Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamının icrası ilə əlaqədar hərbi qulluqçuların maarifləndirilməsi məqsədilə Azərbaycan

Ordusunda tədbirlər keçirilir.

Hərbi hissələrdə keçirilən tədbirlərdə əvvəlcə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin, həmçinin Azərbaycanın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik

sükutla yad edilib, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbirlərdə plana uyğun olaraq, yeni tədris olunan "Şəxsiyyət və vətəndaşlıq" məşğələlərində şəxsiyyət və vətəndaşlıq anlayışı, xalqımı-

zın milli-mənəvi dəyərlərinin təbliği, hərbi qulluqçuların davranışı, əxlaq və nəzakət qaydaları, vətənpərvərlik hissinin qorunub saxlanılması istiqamətində müvafiq söhbətlər aparılır.

Hərbi hissələrdə dərs və

məşğələlər zamanı şəxsi heyətə müstəqil və suveren dövlətə sahib olmaq, həmrəylik, humanizm, ədalət və qanunun aliliyi barədə metodik biliklər çatdırılır. Maraqlı doğuran məqamlar geniş izah edilir.

"Azərbaycan Ordusu"

Qazaxıstanda qədim türk artefaktı aşkar edilib

olan kurqanlarla təsdiq olunur.

Toğızkumalak sadəcə bir oyun deyil, həm də türk xalqlarının mədəni irsinin mühüm bir hissəsidir. Bu intellektual oyun məntiqi düşüncə və strateji planlaşdırma bacarıqlarını inkişaf etdirməyə kömək edib.

Qazaxıstanın Jambıl əyalətində toğızkumalak oyunu üçün istifadə edilən qədim artefakt aşkar edilib.

"Kazinform" agentliyi xəbər verir ki, birbaşa daş üzərində oyulmuş kiçik çuxurlar və qazanlar 1400 il əvvəl oyun üçün istifadə olunub.

Artefakt Qızıltan kəndində dağ yamacında aşkar edilib.

Yerli alimlərin hesablamalarına görə, tapıntı eramızın VI-VII əsrlərinə, erkən Qərbi Türk xaqanlığı dövrünə aiddir. Bu tarix bölgədə daha əvvəl tapılmış eyni dövrə aid

"Azərbaycan Ordusu"

Xəbərlər: hadisələr, faktlar

Türkiyə ordusu son bir həftə ərzində Suriya və İraqda 56 terrorçunu məhv edib

Türkiyə ordusu son bir həftə ərzində Şimali İraqda və Suriyada 56 terrorçunu zərərsizləşdirib. İlin əvvəlindən Türkiyə Silahlı Qüvvələri tərəfindən bölgədə məhv edilən yaraqlıların ümumi sayı 377-yə çatıb. Onların əksəriyyəti (243 terrorçu) Suriya ərazisində zərərsizləşdirilib.

Fevralın 13-də Türkiyənin Milli Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib.

Nazirliyin məlumatına görə, həftə ərzində Türkiyənin dövlət sərhədini 1799 qanunsuz keçmə cəhdinin qarşısı alınıb, 4-ü terror təşkilatının üzvü olmaqla 140 sərhəd pozucusu saxlanılıb.

Müdafiə Nazirliyi terrorla mübarizəni davam etdirmək və Türkiyə sərhədlərini qorumaq əzmində olduğunu vurğulayaraq bildirib ki, yerli istehsal olan yeni silah növləri də ordunun arsenalına verilib.

Ankara Türkiyənin Dəməşqdəki səfirliyinə tezliklə hərbi attaşə təyin ediləcəyini də açıqlayıb.

Britaniya Ukraynaya 150 milyon funt sterlinq dəyərində hərbi yardım paketi elan edib

Böyük Britaniya Ukraynaya dəstək istiqamətində yeni yardım paketi elan edib. Bu barədə qərar fevralın 12-də Brüsseldə NATO qərargahında keçirilən Ukrayna sammitində açıqlanıb.

Britaniya Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, bu toplantı 26-cı Ukrayna müdafiə əlaqə qrupu çərçivəsində keçirilir və ilk dəfə olaraq Avropa ölkəsi tərəfindən idarə olunur. Sammitə rəhbərlik edən Böyük Britaniyanın müdafiə naziri Con Hili Böyük Britaniyanın Ukraynaya 150 milyon funt sterlinq dəyərində yeni hərbi yardım paketi ayırdığını elan edib. Bu paket çərçivəsində pilotsuz uçuş aparatları (PUA), tanklar və hava hücumundan müdafiə sistemləri Ukrayna ordusuna təqdim ediləcək.

Sammitdə 50-dən çox müttəfiq və tərəfdaş ölkənin nümayəndələri, o cümlədən Ukrayna, ABŞ, Yaponiya və Avstraliya iştirak edib. Görüş Ukraynaya uzunmüddətli dəstəyin və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün beynəlxalq birliyin səylərini gücləndirmək məqsədi daşıyır.

Böyük Britaniyanın Ukraynaya verdiyi dəstək yeni 100 illik tərəfdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilir. Müdafiə naziri Con Hili bildirib ki, Böyük Britaniya Ukraynaya bu dəstəyi davam etdirməkdə qətiyyətlidir.

AZƏRTAC-ın materialları əsasında

İ d m a n

Azərbaycanın gənc taekvondoçusu beynəlxalq turnirdə qızıl medal qazanıb

Azərbaycanın gənc taekvondoçusu Humay Dadaşova Antalya şəhərində keçirilən G-2 kateqoriyalı Türkiyə Açıq beynəlxalq turnirində qızıl medal qazanıb.

46 kiloqram çəki dərəcəsinə çıxış edən idmançı bütün rəqiblərini üstələyərək fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb.

Bundan əvvəl milli komandanın üzvləri Xanoğlu Kərimov (68 kiloqram), Cavad Ağayev (80 kiloqram) və Həmidreza Bədriabadi (+87 kiloqram) böyükklər arasında 3-cü yeri tutublar.

Medala gedən yolda X.Kərimov 4, H.Bədriabadi və C.Ağayev isə 3 rəqibi üzərində qələbə qazanaraq fəxri kürsüyə qalxıblar.

Qeyd edək ki, daha əvvəl böyükklər arasında Minayə Əkbərova (46 kiloqram) bürünc medal əldə edib.

Azərbaycanın yeniyetmə taekvondoçuları beynəlxalq turnirdən 6 medalla dönürlər

Azərbaycanın yeniyetmə taekvondoçuları Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində keçirilən "Fujairah Open" turnirində 6 medal qazanıblar.

Bunlardan 2-si qızıl, 1-i gümüş, 3-ü isə bürünc mükafatdır.

Elmira Bayrak (41 kiloqram) və Fuad Həsənov (+65 kiloqram) bütün rəqiblərinə qalib gələrək fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıblar. Fidan Muxtarzadə (29 kiloqram) ikinci, Mədinə Aslanlı (29 kiloqram), Rüşqəyya Əliyeva (33 kiloqram) və Elmir Səlimov (53 kiloqram) isə üçüncü yeri tutublar.

Kristianu Ronaldu ötən ilin ən çox qazanan idmançısı olub

2024-cü ildə dünyanın ən çox qazanan idmançıları bəlli olub.

Siyahıya Portuqaliya millisinin və Səudiyyə Ərəbistanının "Əl-Nəsr" klubunun ulduz futbolçusu Kristianu Ronaldu başçılıq edir. 40 yaşlı hücumçu ötən il 260 milyon dollar qazanıb. İkinci pillədə NBA təmsilçisi "Qolden Steyt Uorriors"-un basketbolçusu Stiven Kōrri (153,8 milyon dollar) qərarlaşıb. İlk "üçlüyü"ü isə britaniyalı boksçu Tayson Fyuri (147 milyon dollar) tamamlayıb.

2024-cü ildə ən çox qazanan idmançılar:

1. Kristianu Ronaldu (Portuqaliya, futbol) - 260 milyon dollar
2. Stiven Kōrri (ABŞ, basketbol) - 153,8 milyon dollar
3. Tayson Fyuri (Böyük Britaniya, boks) - 147 milyon dollar
4. Lionel Messi (Argentina, futbol) - 135 milyon dollar
5. Lebron Ceyms (ABŞ, basketbol) - 133,2 milyon dollar
6. Neymar (Braziliya, futbol) - 133 milyon dollar
7. Oleksandr Usik (Ukrayna, boks) - 122 milyon dollar
8. Kərim Benzema (Fransa, futbol) - 116 milyon dollar
9. Kilian Mbappe (Fransa, futbol) - 110 milyon dollar
10. Con Rahm (İspaniya, qolf) - 105,8 milyon dollar.

AZƏRTAC-ın materialları əsasında

Leytenant Hüseynli Oktay Hüseyn oğluna verilmiş MN № 0070307 nömrəli zabitin şəxsi vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şükürlü Fərid Telman oğluna verilmiş MV № 096963 nömrəli müharibə veteranı vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Aliyev İlkin Əziz oğluna verilmiş MV № 134709 nömrəli müharibə veteranı vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Məsul katib

mayor
Ceyhun CƏFƏRLİ

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublar şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, Yasamal rayonu,
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Qazetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində səhifələndirilərək həftədə iki dəfə (III və VI günlər) Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Nəşriyyatının mətbəəsində hazır diapozitivlərdən çap olunur. Təqdim edilən əlyazmalara rəy verilmir, müəllifə qaytarılmır. Qəzeti Müdafiə Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsindən (www.mod.gov.az) oxuya bilərsiniz.

Növbətçi

kapitan
Günay TAĞIYEVA

Lisenzia № 361
Sifariş № 36
Nüsxə 3663